

популяцію обратное воздействие, которое чаще оказывается неблагоприятным. Все эти негативные изменения в окружающей среде в конечном счете приводят к изменению генофонда, которое приобретает глобальные масштабы. Мутации (изменения генов), возникающие под влиянием как физических (все виды ионизирующего излучения), так и химических соединений чаще всего носят отрицательный характер. Из сотен тысяч разнообразных химических соединений, поступающих в среду в виде бытовых и промышленных загрязнителей, 20 % обладают мутагенной активностью. В результате увеличивается генетический груз (накопление отрицательных мутаций), приводящий к значительному увеличению числа наследственных заболеваний.

УДК 330.5:504.003.1

*Погрищук Б.В., д.е.н., професор,
Вінницький інститут економіки
Тернопільського національного
економічного університету,
м.Вінниця*

ЭФЕКТИВНІСТЬ ВІДТВОРЮВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ: ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Ринкові відносини ставлять перед виробництвом цілком нові завдання, що суттєво відрізняються від тих, які мали місце за адміністративно-командної системи господарювання. Підприємствам в нових умовах господарювання необхідно своєчасно реагувати на зміни потреб суспільства.

Відтворення – безперервне відновлення процесу виробництва товарів, послуг та духовних благ, на основі якого здійснюється відтворення всіх елементів економічної системи – продуктивних сил, техніко-економічних відносин, організаційно-економічних відносин, відносин економічної власності та господарського механізму [1, с. 71].

Ефективність, як економічна категорія, відображає дію об'єктивних економічних законів, що виявляються в результативності виробництва та показує кінцевий корисний ефект від застосування засобів виробництва і праці людей. Визначальним фактором економічного і соціального розвитку суспільства на сучасному етапі розвитку економіки України є проблема підвищення економічної ефективності виробництва, що зумовлена обмеженістю ресурсів та зростанням ролі прибутковості виробництва.

Рівень ефективності впливає на вирішення багатьох соціальних, економічних та екологічних проблемних питань, щодо розвитку національного господарського комплексу, зважаючи на зміни світових стандартів виробництва та споживання.

Ефективність здійснення відтворювальних процесів залежить від потенціалу виробництва, який реалізується в обсязі, номенклатурі і якості продукції. У свою чергу він залежить від принципової орієнтації на якість продукції на основі широкого використання науково-технічних і організаційних

нововведень, оновлення виробництва, його гнучкої перебудови на випуск нової продукції.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку більшість економістів, екологів та представників інших галузей науки, які досліджують проблеми екології та природокористування, відійшли від думки про те, що вирішення цих проблем знаходиться лише у площині нарощування потенціалу очисних споруд природоохоронної техніки. Ними визнана пряма залежність між ефективністю економіки та станом навколишнього середовища. Додамо, що така залежність існує і між структурою економіки та її ефективністю, з одного боку, і проблемами природокористування та екології – з другого. Визнання такого взаємозв'язку відбулося у другій половині ХХ ст., що пов'язане з глобальними кількісними і якісними зрушеннями в структурі виробництва, процесом суспільного відтворення в цілому, коли докорінні перетворення охопили усі стадії відтворення: виробництво, розподіл, обмін, споживання [2, с. 445-446].

Важливим проявом принципів змін стала поява двох нових чинників суспільного відтворення, які сьогодні посідають визначне місце у їх загальній системі. По-перше, це відтворення природних ресурсів, по-друге, навколишнього середовища, у якому відбувається життєдіяльність людини. Виявлення цих чинників, безумовно, пов'язане з причинами економічного характеру, оскільки саме вплив економічної діяльності суспільства на природу спричинив появу такого негативного явища як природовитратне виробництво, що призвело до знищення частини незворотних ресурсів, а також погіршення здоров'я населення і генофонду.

Всесвітньо-громадська природоохоронна організація «Грінпіс» сформулювала такі принципи виробництва «екологічно безпечних» продуктів харчування та продовольчої сировини: продукція має бути нетоксичною і не містити шкідливих домішок; вироблятися за допомогою енергозберігаючих технологій; виготовлятися з відновлювальних ресурсів, виробництво та добування яких не руйнує екологічну складову безпеки життєдіяльності людини; призначатися для тривалого й багаторазового використання; легко розбиратися, ремонтуватися, перероблятися й мати взаємозамінні складові; мати мінімальну кількість тари та упаковки, виробленої з переробних або непридатних для повторного використання матеріалів; передбачати можливість вторинного використання або включатися в кругообіг речовин у природі після закінчення терміну дії [3, с.326].

Обмежуючий вплив відтворювальних ресурсів визначається можливостями підприємств, держави, інвесторів, щодо формування їх бажаних обсягів та часу, який для цього необхідний. В цьому випадку можливі три варіанти стратегічних рішень: забезпечення повного обсягу ресурсів під максимальні потенційні можливості виробництва; забезпечення необхідного обсягу ресурсів під ринково обґрунтовані обсяги виробництва; вихід на ті обсяги виробництва, під які може бути створене відповідне ресурсне забезпечення. Вибір конкретного рішення залежить від результатів економічних розрахунків, а також впливу факторів не економічного характеру, зокрема, соціальних, культурологічних та пов'язаних з продовольчою безпекою держави [4, с.78].

Окрім ресурсних обмежень ефективність відтворювальної системи на рівні галузей національного господарського комплексу визначається й

організаційними, економічними, екологічними та ін. чинниками, що відображають специфіку використання засобів виробництва й характер їх трансформації в суспільно необхідні продукти.

Необхідність змін у виробничій системі зумовлена потребою у посиленні адаптації підприємства до зовнішніх умов. Завдяки цьому воно набуває здатності оперативно вносити відповідні корективи у виробничу діяльність і здійснювати відтворювальні процеси відповідно до потреб ринку.

З метою активізації відтворювальних процесів в системі національного господарського комплексу необхідно : забезпечити прогнозованість, гарантованість і широкий доступ державної підтримки товаровиробників на основі бюджетних програм; досягти збалансованого розвитку усіх галузей; здійснювати пропорційний розподіл доходів від реалізації продукції кінцевого споживання у системі: виробництво продукції – закупівля – переробка – реалізація; розвивати міжнародні та науково-виробничі зв'язки; сприяти розвитку ефективної взаємодії науки і техніки, інноваційної діяльності та впровадженню їх результатів; надавати допомогу і створювати умови товаровиробникам, що вкладають інвестиції у виробництво екологічнобезпечної продукції, дотримуючись світових екологічних стандартів у процесі виробництва.

Література

1. Економіка: від А до Я : Понятійно-термінол. слов. / О. В. Куроченко, М. А. Копнов, В. П. Сладкевич та ін. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. – 368 с.
2. Клиновий Д.В., Пепа Т.В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України/ За наук. ред. Л.Г. Чернюк: Навчальний посібник. – Центр навчальної літератури, 2006. – 728 с.
3. Коренюк П. І. Еколого-економічна ефективність відтворювальної системи продовольчого комплексу: теорія, методологія, практика : Монографія. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2005. – 355 с.
4. Вихор В. М. Формування стратегії розвитку аграрного виробництва України : методологічний аспект / В. М. Вихор // Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи : матеріали Міжнар. Форуму молодих вчених (12 травня 2010 р.) : тези доп. – Харків, 2010. – С. 77–79.

УДК 334.012.33

*Потеев А.Т., к.э.н., профессор,
Таврический национальный университет
им. В.И. Вернадского
Потеев Д.А., к.э.н., доцент,
Морская государственная академия
им. Адмирала Ф.Ф. Ушакова, г. Новороссийск*

ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК ФОРМА ИНТЕГРАЦИИ УСИЛИЙ ГОСРЕГУЛИРОВАНИЯ И РЫНКА

В теоретических дискуссиях между сторонниками государственного управления экономикой и ее стихийно-рыночным саморегулированием, длившихся несколько последних десятилетий, наметилось устойчивое представление о совместимости этих моделей хозяйствования. Понимание